

DIVERSITAT SEXUAL

Els còmics de Camacuc: núm. 13.

GUIA D'ACTIVITATS PER A DOCENTS

Material per a treballar la diversitat sexual i de gènere al 1r cicle de Secundària.

FUTBOL

Manel Gimeno – Marc Llorens

(pàgines 6-7)

CAMACUC

lambda
col·lectiu LGTB+ per la diversitat
sexual, de gènere i familiar

**GENERALITAT
VALENCIANA**
Conselleria d'Educació,
Cultura i Esport

PROPOSTA DIDÀCTICA

La guia d'activitats que es presenta a continuació és la proposta de Lambda, col·lectiu per la diversitat sexual, de gènere i familiar, al voltant del fragment *Futbol* amb guió de Manel Gimeno i dibuix de Marc Llorens, del còmic Diversitat Sexual, d'Edicions Camacuc.

Es proposen tres activitats per a treballar des de l'aula la diversitat sexual i de gènere, a més de les instruccions, reflexions per a l'alumnat i professorat, objectius i indicadors d'èxit dels temes tractats. Tot i que, d'acord amb el tema, les activitats contingudes en aquesta proposta es poden desenvolupar en qualsevol moment de l'any, un bon dia per a treballar-les és en dates pròximes al 19 de febrer, Dia Internacional contra la LGTBfòbia en l'esport.

S'han dissenyat perquè resulten motivadores i inclusives, respectant en tot moment la diversitat i facilitant la participació de tot l'alumnat, per a convertir-lo en protagonista del procés d'aprenentatge.

ALUMNAT DESTINATARI

1r Cicle de Secundària

OBJECTIUS

- Conèixer i interioritzar conceptes bàsics referents a la diversitat sexual i de gènere.
- Empatitzar amb diferents realitats LGTB+.
- Aprofundir en els conceptes d'estereotips i rols de gènere.
- Identificar mecanismes de discriminació i discursos d'odi.
- Fomentar la creació d'espais segurs per a l'alumnat LGTB+ i el respecte a la diversitat.

Indicadors d'èxit:

- L'alumnat participa i es facilita un espai segur per a totes les persones.
- Apareixen propostes de millora basades en l'empatia i el respecte a la diversitat.
- L'alumnat és capaç de detectar els mecanismes de discriminació i discursos d'odi, per a enfrontar-los i generar espais segurs.
- L'alumnat detecta els estereotips i els rols de gènere i els reconeix com a tal.
- Es reconeix que hi ha persones que, pel simple fet de ser qui són i de tindre característiques determinades, reben més discriminació que altres.
- Es reconeix el concepte de "persona trans", i es diferencia "d'orientació sexual".

Edicions Camacuc té tots els drets del còmic, visita la seua web ací: <https://camacuc.com/>

Guia realitzada per Lambda, col·lectiu LGTB+ per la diversitat sexual, de gènere i familiar, consulta la seua web ací: <https://lambdavalencia.org/>

Activitat 1.

No totes les xiquetes tenen vulva ni tots els xiquets tenen penis

Tipologia:

Activitat de reflexió.

Material necessari:

Vídeo *Material didàctic audiovisual sobre transexualidad infantil* del següent enllaç de YouTube: <https://youtu.be/27Z5h1xXWAO>, des del principi fins al final de Leo (2:55min).

Instruccions:

Després de llegir el còmic i en gran grup, es visiona el vídeo *Niñas con pene y niños con vulva*, fins al minut 2:55, on acaba la història de Leo. Amb la intenció de generar un diàleg guiat i no un debat, es convida a participar l'alumnat amb preguntes com ara:

- Coneixíem aquesta realitat que veiem en el còmic?
- Penseu que, com en el còmic, a l'institut pot haver-hi alguna persona trans? I si vinguera a l'aula, com seria tractada?
- Si us trobareu en la mateixa situació que el xic del còmic, creieu que a l'institut us respectarien? Com us faria sentir açò?
- El que veiem en Leo, en el vídeo, és el mateix que veiem en el xic del còmic? Creieu que a Leo pot arribar a passar-li el mateix quan arribe a l'institut?
- Veiem que en el còmic hi ha un conflicte sobre l'ús dels vestuaris i dels banys: Per a què s'han d'usar aquests dos espais? Són actualment un espai segur? Què podem fer perquè sí que ho siguin?

Per a reflexionar-hi un poc més:

Com creieu que es sent una persona que veu la seua identitat qüestionada constantment? Quina és l'actitud de la resta de l'alumnat de l'institut? Quina hauria de ser la seua actitud? En els casos proposats en el vídeo, seria possible que a Eli li agradara el futbol i continuaria sent una xiqueta, i a Leo la moda i continuaria sent un xiquet? I en el cas del xic del còmic? Que una persona siga trans, també vol dir que és homosexual? Què hem de fer si una persona que coneixem ens expressa que és LGTB+?

Ajuda per a dinamitzar el diàleg: Tot gira entorn a l'expressió de gènere i a la identitat.

Activitat 2.

Estereotips i rols de gènere

Tipologia:

Activitat de reflexió.

Material necessari:

Imatges adjuntes i guia per al professorat a l'Annex 1.

Instruccions:

Es facilita, ja siga mitjançant projecció o de manera impresa, la imatge 1 de l'Annex 1 a l'alumnat, en la qual totes les persones que apareixen trenquen els estereotips i els rols de gènere de diverses maneres.

Es facilita la definició d'estereotip: Percepció, generalment negativa i formulada inconscientment, sobre els atributs, característiques i rols assignats a les persones pel fet de pertànyer a un grup en particular, sense considerar les seues habilitats, necessitats, desitjos o circumstàncies individuals.

El rol de gènere: Conjunt de comportaments i activitats que s'atribueixen socialment a cada un dels gèneres i és variable segons les cultures i els moments històrics.

Se'ls demana que miren la imatge i reflexionen sobre les següents preguntes, de manera individual i en gran grup:

- Amb quantes d'aquestes persones ets sentida identificada?
- Coneixes els referents de les imatges?
- És comú veure persones que trenquen els estereotips i rols de gènere?
- Coneixes a moltes persones que ho facen?
- Creus que totes les persones que trenquen els estereotips i els rols de gènere són LGTB+?

La intenció no és generar un debat, atès que l'existència de la diversitat no és un factor a debatre, sinó un diàleg guiat que facilite l'adquisició d'empatia i el reconeixement dels estereotips com una cosa que es pot complir o no, i que no hauria de passar res per no complir-los; tot i que sovint, sí que passa.

Per a finalitzar es proposa a l'alumnat que faça una recerca de personatges que trenquen els estereotips i rols de gènere per a posar-los en comú en gran grup, tenint en compte tot el que s'ha treballat durant l'activitat. En proposem alguns referents a la imatge 2 de l'Annex 1.

Per a reflexionar-hi un poc més:

Després de la primera bateria de preguntes, es pot aprofundir més amb preguntes com: Creus que és fàcil ser una persona que trenca els estereotips? Creus que les persones que trenquen estereotips i rols de gènere, reben missatges d'odi? Totes les persones que hi ha en la imatge, rebran el mateix odi o algunes en rebran més? Coneixes a alguna persona més que no estiga en la imatge?

Activitat 3.

I si jo fora...

Tipologia:

Joc de rol.

Material necessari:

Targetes amb els rols que interpretarà l'alumnat, adjuntes a l'Annex 2.

Instruccions:

Després de llegir el còmic es reparteixen els papers que inclouen els personatges i la seua descripció per a interpretar. Comença la interacció entre les persones que tenen algun personatge. La resta de la classe que no participe observarà quina és la discussió i com s'enfronta, per a reflexionar-hi després, conjuntament amb les persones que han intervingut en el joc de rol. Una vegada feta l'activitat, es pot repetir amb altres alumnes per comprovar si s'han assolit i interioritzat les reflexions de la posada en comú.

Una vegada s'acaba la disputa, es plantegen unes preguntes al públic:

- Com hauries actuat tu si estigueres davant d'una situació així?
- Creus que és just el que fa Joan?
- Com et sentiries si fores Luca?
- Perquè insulten a Marina?

Per a reflexionar-hi un poc més:

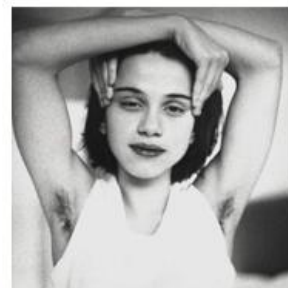
Una vegada acabat el diàleg guiat i, si es considera oportú fer la repetició de la dinàmica, es pot preguntar a l'alumnat: Creieu que està bé que algú no vaja al bany perquè a una altra persona no li sembla bé? Alguna vegada us heu sentit insegures pel fet d'anar al bany o al vestidor? Per a què són els banys? Els espais comuns, de qui són? Com us faria sentir que no us deixaren utilitzar un espai comú pel fet de ser qui sou?

Ajuda per a dinamitzar el diàleg: Per ajudar a demostrar a l'alumnat la incoherència del seu argument, podem canviar la realitat de ser persona trans, amb la d'una altra minoria o col·lectiu discriminat, per a fer-ne un paral·lelisme.

ANNEX 1

Imatges per a l'alumnat:

1. Estereotips i rols de gènere

Guia per al professorat:

Les imatges que veiem són persones que trenquen els rols i els estereotips que s'atribueixen socialment a cada un dels gèneres.

SOY UNA PRINGADA és una youtuber que trenca molts estereotips de gènere, entre ells, la corporalitat normativa.

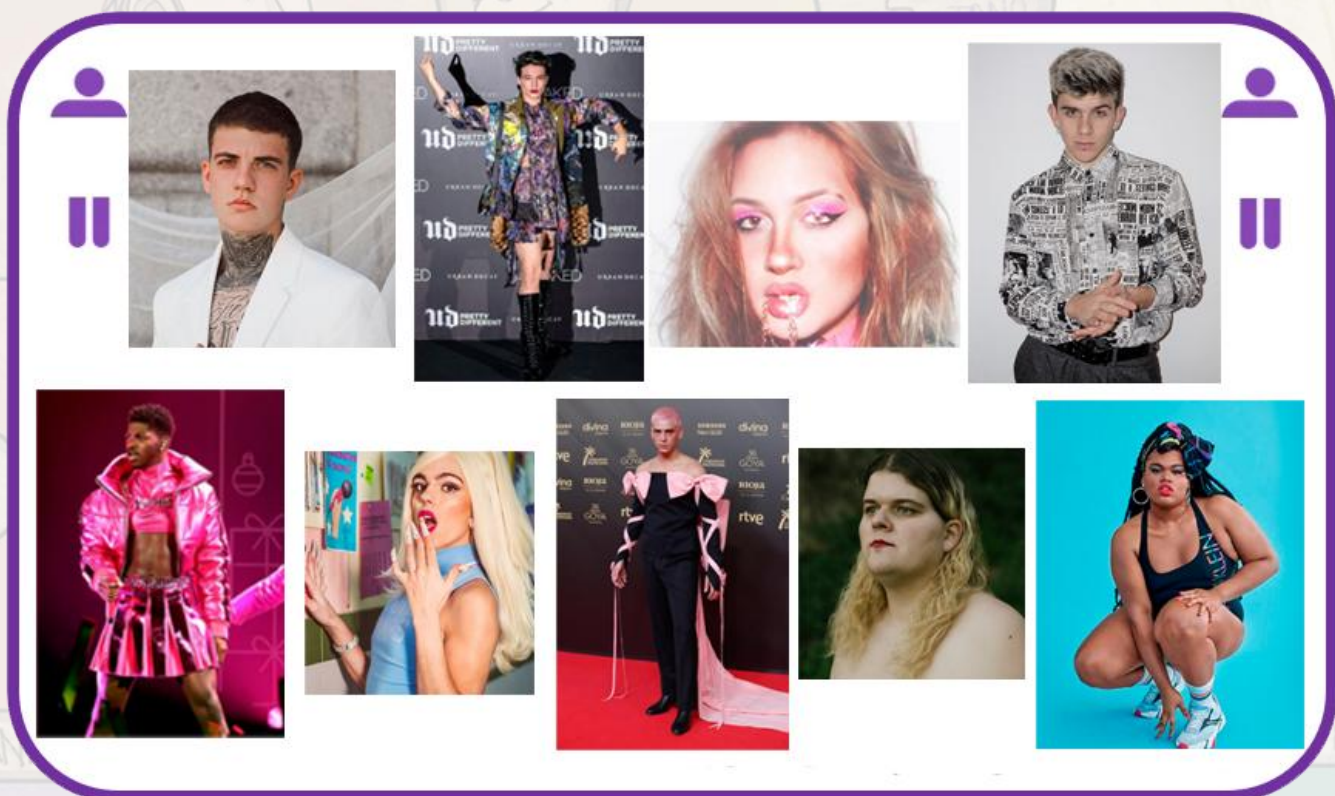
ALBERTO VELASCO és actor, ballarí i activista de corporalitats no normatives.

ALÈXIA PUTELLAS és la millor jugadora de futbol femení tant a Espanya com al món i RONDA ROUSEY és la primera dona campiona en la UFC, competició d'arts

marçials mixtes. Aquests llocs de feina sempre han estat lligats al rol de gènere masculí però les professions i els esports no han d'estar-ho, ja que no tenen gènere.

RUBÉN CASTRO és un home trans i el primer home embarassat d'Espanya, trenca l'estereotip que sols les dones es queden embarassades.

2. Personatges públics.

Guia per al professorat:

(Per files, d'esquerra a dreta)

DANI MARRERO: Actor, model i *influencer* madrileny, trenca els estereotips de gènere, és un home trans binari.

EZRA MILLER: Actor, cantant, músic i activista, trenca els rols de gènere, és una persona trans no binària.

LUNA KI: Cantant i artista de Cuba, és una persona trans no binària que no utilitza els pronoms "ell" ni "ella".

HUGO MARLO: Cantant i *influencer* de Barcelona, trenca els estereotips, és un home trans binari.

LIL NAS: Raper, cantant i compositor dels Estats Units, trenca els estereotips de gènere, és gai.

SAMANTHA HUDSON: Artista, cantant, actriu, *influencer* mallorquina i activista pels drets LGBTI+, trenca els estereotips i rols de gènere. S'identifica com a *queer*.

EDUARDO CASANOVA: Actor, guionista, trenca els estereotips i els rols de gènere, és gai.

ADNALOI VILA: Activiste trans, no binarie i gorde, trenca els estereotips i els rols de gènere. És una persona trans no binària.

JARI JONES: Model, actriu, productora de cinema i activista dels Estats Units, és una dona trans binària, grossa i negra.

Annex 2

LUCA és un xic- trans, és molt valent i té un caràcter molt introvertit i és tímid. La disputa ve quan ell vol anar al bany.

Luca:

xic-trans. Molt valent, tímid i introvertit.

La disputa ve quan ell vol anar al bany.

MARINA és una xica- cis no normativa, el seu caràcter és fort i sempre ajuda els seus, amigable i comprensiva i molt activista. El paper de Marina és defensar a Luca.

Marina:

xica-cis no normativa, caràcter fort, amigable,

activista i comprensiva. Defensa a Luca.

JOAN és un xic-cis, el típic mal educat, és prou tancat de ment, sempre utilitza la paraula "maricón", insulta i és el líder dels seus. La disputa ve perquè va en contra que Luca entre al bany de xics.

Joan:

xic-cis, maleducat, insulta, tancat de ment.

No vol que Luca entre al bany dels xics.

TRIANA és una xica-cis, extremadament normativa i el seu caràcter és molt impulsiu, sempre té algun comentari negatiu per a algú. En este cas, els comentaris van dirigits cap a Marina perquè no és normativa i cap a Luca.

Triana:

xica-cis normativa, impulsiva, fa comentaris

negatius. Insulta a Marina i a Luca.

CLÀUDIA és una xica-cis, és amiga de Triana, fa tot el que diu Triana, per tant també fa comentaris cap a Marina. El seu caràcter és més dependent però a llarg termini s'adona que no està bé el que fan.

Clàudia:

xica-cis, amiga de Triana, dependent, seguidora
es va adonant que no està bé el que fan.

DIEGO, és un xic-cis, molt informat i documentat de tot el que parla, està en contra de les injustícies. El seu paper és anar a favor de Luca i Marina.

Diego:

xic-cis, informat i documentat, està contra
les injustícies. Va a favor de Luca i Marina.

*Nota per al professorat:

CIS: vol dir que el gènere que t'assignaren en el moment de nàixer correspon amb la teua identitat de gènere.

TRANS: vol dir que el gènere que t'assignaren en nàixer no correspon amb la teua identitat de gènere.